

№2-ВОО від 30.08.2021 р.

Голова ради ДФ 32.051.02

Наталія ХОМЮК

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, старшого наукового співробітника Щеглюк Світлани Дмитрівни
на дисертаційну роботу Коломечюка Владислава Вікторовича
на тему «Організаційно-економічні засади сталого розвитку розумного міста»,
подану до разової спеціалізованої вченої ради ДФ 32.051.013
Волинського національного університету імені Лесі Українки
на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051– Економіка

Актуальність теми дослідження

Питання функціонування міст, як форми просторової організації суспільних відносин, тісно пов'язане з сучасними глобальними трендами, що формують не тільки умови й середовище їхнього функціонування, а й вимагають реалізації адаптивних та конкурентоспроможних стратегій їхнього розвитку. Так, в контексті забезпечення сталого розвитку людства, питання щодо місця та ролі міст в цьому було означене виокремленням Цілі сталого розвитку №11 – «Сталий розвиток міст і громад», що передбачає реалізацію такого завдання як «Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів».

Еволюція концепції сталого просторового розвитку забезпечує формування нових інструментів досягнення її пріоритетів. У цьому контексті процеси цифрової трансформації та інтеграція ІКТ у практично всі сфери суспільних відносин є не просто відображенням адаптивних стратегій у відповідь на глобальні світові тренди, а розглядається як інструмент досягнення пріоритетів сталого розвитку.

Відповідно питання організаційно-економічного забезпечення формування розумних міст в Україні набуває значної актуальності, як в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності, так і забезпечення сталого розвитку

України в цілому. Таким чином обумовлюється необхідність наукового обґрунтування процесів вивчення, аналізу та розробки напрямів підвищення ефективності використання наявного потенціалу міст України в контексті їх трансформації у розумні міста, що підтверджує актуальність, значущість та своєчасність дисертаційної роботи Коломечюка В. В.

Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, планами, темами

Тема дисертації пов'язана з науковими програмами, пріоритетними напрямами розвитку науки. Зокрема, дисертація виконана в межах функціонування наукової школи «Економіка сталого розвитку» при навчально-науковій, виробничій лабораторії проектів та ініціатив Волинського національного університету імені Лесі Українки. Наукові результати, отримані Коломечюком В. В. під час виконання дисертаційної роботи знайшли впровадження у виконанні науково-дослідної діяльності виробничої лабораторії проектів та ініціатив Волинського національного університету імені Лесі Українки, зокрема, у межах виконання держбюджетних тем: «Розвиток регіональних ринків в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: механізми конкуренції та конвергенції» (державний реєстраційний номер 0118U001094), де дисертантом розкрито закономірності та динаміку формування розумних міст у світі та Україні, а також обґрунтовано напрями розвитку ринку праці як передумови розумного розвитку міста; «Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання» (державний реєстраційний номер 0120U102632), у межах якої розроблено рекомендації щодо запровадження інтегрованого тарифу як невід'ємної складової розумної мобільності міста, що свідчить про відповідність дисертаційної роботи пріоритетам сучасної економічної науки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації та їх достовірність

Детальне ознайомлення зі змістом дисертації й публікацій В. В. Коломечюка дає змогу стверджувати про високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що базуються на сучасних теоретичних і практичних дослідженнях у сфері економіки та зосереджені на

грунтовному опрацюванні основних положень сталого розвитку, урбаністики, публічного управління, фундаментальних засад економічної теорії, місцевого економічного розвитку, розумного розвитку економіки тощо. Автором проаналізовано значний обсяг вітчизняних та іноземних досліджень, зокрема, теоретичну основу роботи становлять праці провідних українських та зарубіжних вчених з питань сталого розвитку, регіональної політики, розвитку міст, розумного розвитку економіки.

Водночас інформаційною базою дослідження слугували матеріали Державної служби статистики України, обласних державних адміністрацій України, звітно-аналітичної інформації міжнародних і вітчизняних статистичних структур, тези доповідей науково-практичних конференцій, рекомендації круглих столів, електронні ресурси, періодичні видання, збірники наукових праць, монографії та інші наукові видання українських та іноземних авторів з тематики дослідження, результати власних напрацювань здобувача, аналітичні розрахунки, математичне моделювання тощо.

Автором чітко сформульовано мету та завдання дисертаційної роботи, а для їх досягнення використано систему загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, серед яких: монографічний, теоретичного та порівняльного аналізу, історичний, аналізу й синтезу, системно-структурний, абстрактно-логічний, статистичний, економіко-статистичний, графічний, структурно-логічний, наукового узагальнення.

Повнота викладення наукових положень, висновки і рекомендації сформульовані у дисертації, у наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Основні положення дисертаційного дослідження, що становлять наукову новизну у повному обсязі відображені у публікаціях, зокрема, в статтях у фахових виданнях, які індексуються в науково-метричних базах даних, а також колективних монографіях, статтях наукових періодичних виданнях іноземних держав, пройшли обговорення під час участі автора у всеукраїнських наукових конференціях, круглих столах, семінарах.

Так, за результатами проведеного дослідження автором опубліковано 14 наукових праць загальним обсягом 6,4 друк. арк., з яких автору належить 5,2

друк. арк.; серед них у наукових фахових виданнях – 5 статей, 2 з них – у виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз, 4 статей – у виданнях інших держав, з них 1 – у періодичному науковому виданні інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку; 2 публікації у монографіях; 6 – публікації апробаційного характеру.

Ознайомлення з переліком й змістом публікацій здобувача дозволяє стверджувати, що В. В. Коломечюк виконав вимоги пунктів 9, 11, 12 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06.03.2019 р. Водночас, аналіз змісту публікацій здобувача дозволяє стверджувати, що наукові положення представлені автором мають практичну цінність й відображають високий рівень самостійності роботи здобувача.

Структура та обсяг дисертації

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Згідно викладу матеріалів дослідження прослідковується логічна взаємопов'язаність, чітко сформульовані теоретичні та практичні аспекти обраної тематики, новизна запропонованих автором наукових положень щодо забезпечення та сталого розвитку розумного міста.

У першому розділі **«Теоретико-методичні засади дослідження сталого розвитку розумного міста»** здобувачем проведено ґрунтовний аналіз концептуальних засад та визначення сутності дефініції «розумне місто» (с. 28-29) на основі чого сформовано авторське бачення даної категорії (с. 29-30); обґрунтовано взаємопов'язаність процесів інклюзивного, розумного, сталого розвитку економіки в цілому та міст зокрема (с. 24-25) й запропоновано власні підходи до визначень «інклюзивне місто» (с. 27), «стале місто» (с. 25), «розумне місто» (с. 29-30); удосконалено методичний підхід до діагностики процесів формування та забезпечення сталого розвитку процесів розумного міста (с. 57-65) на різних ієрархічних рівнях.

У другому розділі **«Діагностика процесів формування та забезпечення сталого розвитку розумних міст в Україні»** проведено ґрунтовний стратегічний аналіз умов формування та забезпечення сталого розвитку

розумних міст на макрорівні (с. 79-82), зокрема, визначено динаміку передумов макрорівня в часовому проміжку 2015-2018 рр. (с. 98-99, рис. 2.4); оцінку можливостей формування та забезпечення сталого розвитку розумних міст в Україні на мезорівні (с. 99-117), зокрема, визначено кореляційний взаємозв'язок загальних та часткових передумов на основі даних інтегрального оцінювання (с. 118-119, табл. 2.25); аналіз ефективності використання наявного потенціалу формування та забезпечення сталого розвитку розумних міст в Україні на мікрорівні (с. 120-128), зокрема, відображено асиметрію в розвитку міст України в контексті трансформації їх середовища у «розумні міста» (с. 139, рис. 2.27).

У третьому розділі **«Удосконалення організаційно-економічного формування та забезпечення сталого розвитку розумних міст»** на основі проведеної діагностики здійснено економіко-математичне моделювання з метою визначення напрямів підвищення ефективності використання наявного потенціалу формування та забезпечення сталого розвитку розумних міст в Україні (с. 142-181); розроблено організаційно-економічний механізм формування та забезпечення сталого розвитку розумного міста (с. 181-183), в межах якого на особливий інтерес заслуговує набір інструментів управління даним процесом, зокрема, запровадження інтегральної системи комунікації між стейкхолдерами (с. 184, с.191-199); обґрунтовано рекомендації щодо вдосконалення системи функціонування інтегрованого тарифу як інструменту управління розвитком розумного міста (с. 205-216).

Новизна наукових положень і отриманих результатів

Наукова цінність результатів проведеного дослідження полягає у удосконаленні теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо організаційно-економічного забезпечення процесів формування та забезпечення сталого розвитку розумного міста. Так, до найвагоміших наукових результатів варто віднести:

- поглиблення теоретичних засад, обґрунтування необхідності та розробка організаційно-економічного механізму сталого розвитку розумного міста;

- подальший розвиток оцінювання ефективності використання потенціалу сталого розвитку розумного міста на основі інтегрального показника,

розрахунок якого ґрунтується на аналізі та систематизації часткових показників, котрі характеризують соціальну сферу, економічну й екологічну ситуації в місті;

– подальший розвиток науково-практичних підходів до удосконалення системи функціонування інтегрованого тарифу як інструменту управління розвитком розумного міста, запровадження якої сприяє підвищенню рівня якості життя та запровадження системи ІКТ в структуру управління містом.

Практичне значення виконаного дослідження

Практична цінність дисертаційної роботи обумовлюється тим, що її пропозиції та ключові положення пройшли апробацію та прийняті до впровадження в діяльності управління економічного розвитку та торгівлі Волинської обласної державної адміністрації – пропозиції щодо оновлення принципів та засад стратегічного управління економічним розвитком міських територіальних громад (довідка №458/03-16/2-21 від 18.06.2021 р.); Луцької районної ради – рекомендації для поглиблення існуючих та формування нових організаційно-економічних засад сталого розвитку розумного міста для населених пунктів, що знаходяться в межах району (довідка №372/03-25/2-21 від 14.06.2021 р.).

Відсутність (наявність) академічної доброчесності

За результатами перевірки дисертаційної роботи В. В. Коломечюка на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерела для текстових та ілюстративних запозичень; умисних спотворень не виявлено. Можна зробити висновок про відсутність порушень академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Відзначаючи високий науковий рівень та практичне значення отриманих результатів проведеного дослідження, необхідно зупинитись на окремих положеннях, що мають дискусійний характер та потребують додаткової аргументації, зокрема:

1. За результатами проведеного аналізу ефективності використання наявного потенціалу формування та забезпечення сталого розвитку розумних міст в Україні на мікрорівні автором здійснено групування обласних центрів за

значенням інтегрального індексу, проте автором не здійснено диференціацію та специфікацію інструментів, що можуть бути використані містами, які знаходяться у різних групах за результатами оцінки, задля трансформації їх у повноцінні розумні міста.

2. Під час формування організаційно-економічного механізму розвитку розумних міст в Україні, зокрема, детальному описі такого інструменту як інтегрований тариф, автор не розглядає функціональні особливості міст в контексті формування міських агломерацій та зв'язок міста як центру міської територіальної громади з іншими населеними пунктами в її межах.

3. Хоча автором у роботі проведено ґрунтовний аналіз досвіду зарубіжних країн у питаннях формування та забезпечення сталого розвитку розумних міст, однак не знайшли належного відображення потенційні перспективи трансформації українських міст в розумні в контексті євроінтеграційних процесів особливо в умовах формування єдиного цифрового ринку ЄС та поширення його переваг на країни Східного партнерства, серед яких є Україна.

4. Доцільно було відобразити у третьому розділі вплив пандемії COVID-19 на процеси цифрової трансформації міст та реалізацію концепту сталого розумного міста.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Коломечюка В. В. містить анотації, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки, що містять копії довідок про практичне використання результатів дослідження.

Загальний обсяг роботи становить 244 сторінок, з них основний текст 206 сторінок. У роботі міститься 63 таблиці та 34 рисунків, 8 додатків. Список використаних джерел уключає 170 найменувань.

Виклад матеріалу послідовний та обґрунтований. Роботу виконано з використанням наукового стилю, її зміст чіткий та структурований з логічним викладом матеріалу.

За обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» №40 від 12.01.2017 р. (зі змінами від 31.05.2019 р.).

Загальний висновок

На основі проведеного аналізу дисертаційної роботи можна стверджувати, що дослідження Коломечюка Владислава Вікторовича на тему «Організаційно-економічні засади сталого розвитку розумного міста» є комплексним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, в якому розкрито актуальні питання теорії та практики формування та забезпечення сталого розвитку розумних міст. Проведене дослідження характеризується високим рівнем самостійної роботи, чітко вираженою авторською позицією щодо формулювання висновків і рекомендацій, спроможністю автора креативно мислити, критично опрацьовувати теоретичний та практичний матеріал. Таким чином, керуючись викладеним вище, можна зробити висновок, що дисертаційна робота В. В. Коломечюка виконана з дотриманням засад академічної доброчесності на належному теоретичному та практичному рівнях.

За змістом, оформленням, актуальністю та глибиною вирішення наукових завдань та розробленням практичних рекомендацій робота відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06.03.2019 р. та вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» №40 від 12.01.2017 р. (зі змінами від 31.05.2019 р.), а її автор Коломечюк Владислав Вікторович заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка (галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки).

Офіційний опонент:
кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник
відділу просторового розвитку
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України»



С. Д. Щеглюк



Підпис Щеглюк С. Д.
ЗАСВІДЧУЮ
Головний секретар ІРД НАН України
В. В. Даниленко